

Visie en operationalisering consultatieve leerlingenbegeleiding

Deze visie en operationalisering op consultatieve leerlingenbegeleiding situeert zich binnen een bredere visie op leerlingenbegeleiding. Je leest dit document dus best samen met de [GO! CLB visie op leerlingenbegeleiding](#).

1. Waarom?

Het **doel** van consultatieve leerlingenbegeleiding is het **sterker maken van het schoolteam** om zo indirect een positief effect te verkrijgen op de ontwikkeling en het welbevinden van de lerende. Door consultatieve leerlingenbegeleiding in te zetten, ondersteunt de CLB-medewerker de reflectie van de school in het handelen bij vragen zoals:

- ♦ wat heeft een leerlingengroep of een leerling nodig?
- ♦ wat heeft de leerkracht nodig om hieraan tegemoet te komen?
- ♦ hoe kunnen we de leerkracht ondersteunen om effecten te bereiken?

Door in te zetten op consultatieve leerlingenbegeleiding (al dan niet aanvullend op een andere kernactiviteit) faciliteert de CLB-medewerker de reflex om succesverhalen binnen verhoogde zorg of uitbreiding van zorg mee te nemen ter versterking van brede basiszorg.

2. Wat?

Consultatieve leerlingenbegeleiding – GO! Definitie en visie

Het CLB versterkt het schoolteam door hen doelgericht en planmatig te ondersteunen bij hun analyse en aanpak van individuele leerlingen of groepen van leerlingen. Dit kan zowel gebeuren na een vraag van de school als op initiatief van het CLB.

2.1. Belangrijke werkingsprincipes van de kernactiviteiten die we als GO! CLB wensen te accentueren

Versterken van het schoolteam

Het schoolteam zelf is verantwoordelijk voor de uitrol en organisatie van verhoogde zorg. Binnen consultatieve leerlingenbegeleiding neemt de CLB-medewerker een coachende of gidsende rol op en versterkt de aanwezige zorg op school (onderwijsleersituatie en handelingsbekwaamheid van de leerkracht).

Analyse van de aanpak

Het CLB ondersteunt het schoolteam bij het maken van hun eigen analyse op een doordachte manier. Hiervoor haakt de CLB-medewerker in op de aanwezige cyclus van handelingsplanmatig werken binnen de school. Op die manier gaat consultatieve leerlingenbegeleiding niet om het geven van ideeën of tips. Wel om het samen komen tot een betere afstemming tussen de noden van de leerling(en) en de aanpak op school.

Leerkrachtgericht in functie van een leerling(engroep)

Consultatieve leerlingenbegeleiding is leerkrachtgericht. De kernactiviteit kan ingezet worden vanuit een vraag over een individuele leerling maar ook een groep leerlingen. Samen met de school bekijkt de CLB-medewerker in welke mate een aanpak van de leerkracht voor een individuele leerling of groep leerlingen ook ondersteunend kan zijn voor een grotere groep leerlingen of voor de hele klas of school.

Op vraag van school of op initiatief van het CLB

Het CLB beluistert elke vraag en beslist bij sommige vragen om de kernactiviteit consultatieve leerlingenbegeleiding doelgericht in te zetten. Dit kan zowel zijn naar aanleiding van een vraag van de school (bv. hoe gaat het schoolteam om met de interactieproblemen binnen deze klasgroep?) als vanuit een andere kernactiviteit (bv. volgend op signaalfunctie of handelingsgerichte diagnostiek).

Doelgericht en planmatig

De consultatieve leerlingenbegeleiding wordt doelgericht ingezet en er wordt nagegaan wat het effect ervan is. Is er onvoldoende, weinig of geen effect, dan wordt bekeken welke acties door de school of het CLB moeten worden ondernomen. Het systematisch evalueren van de effecten van consultatieve leerlingenbegeleiding geeft ook brandstof aan het kwaliteitsbeleid van de school en het CLB, en aan de signaalfunctie van het CLB.

Samenwerking binnen het zorgcontinuüm – subsidiariteit

De schoolinterne leerlingenbegeleiding heeft in de eerste plaats een rol in het versterken van het schoolteam. Door in te haken op de reeds aanwezige zorg op school, zet het CLB consultatieve leerlingenbegeleiding in daar waar het schoolteam nog ondersteuning nodig heeft. Afstemming met de ondersteuning die door de pedagogische begeleidingsdienst (PBD), het leersteuncentrum (LSC) en eventuele andere partners kunnen worden geboden, draagt ook bij aan de subsidiariteit¹.

---

¹ Voor handvaten om de samenwerking tussen PBD, LSC, school en CLB te versterken verwijzen we naar de handleiding 'Samen leerlingen begeleiden' die terug te vinden is op de pagina [signaalfunctie](#) op GO! pro.

Proactief en preventief²

Via de signaalfunctie capteert het CLB vroegtijdig en systematisch signalen die belemmerend of bevorderend kunnen zijn voor de leerlingenbegeleiding op school. Door consultatieve leerlingenbegeleiding hierop te laten volgen, verruimt het CLB de consultatieve leerlingenbegeleiding daar waar mogelijk ook naar die casussen waar zich nog geen problemen voordoen en waar het schoolteam nog versterkt kan worden (preventief). Door binnen consultatieve leerlingenbegeleiding de school aan te zetten tot versterking van de brede basiszorg, wordt ingezet op proactief werken.

3. Hoe?

3.1. Waar positioneert consultatieve leerlingenbegeleiding zich in het proces van leerlingenbegeleiding?

Consultatieve leerlingenbegeleiding is een kernactiviteit die de CLB's inzetten vanuit de kernopdracht 'Ondersteunen en stimuleren van een positief leer- en opvoedingsklimaat op school'. Het coachen van het schoolteam (dat betrokken is binnen de verhoogde zorg) en het verhogen van hun handelingsbekwaamheid staan centraal.

Consultatieve leerlingenbegeleiding kan op drie manieren worden ingezet:

- ♦ Volgend op signaalfunctie: Vanuit een gedeelde beeldvorming (school, CLB, scholengroep/gemeenschap, LSC, PBD...) worden in de samenwerkingsafspraken acties vastgelegd om de leerlingenbegeleiding te versterken³. Eén van de acties die het CLB kan ondernemen is het doelgericht inzetten op consultatieve leerlingenbegeleiding. Deze acties kunnen specifiek gericht zijn op één school, meerdere scholen of de hele scholengroep/gemeenschap).
- ♦ Vanuit een spontane vraag naar ondersteuning: Scholen kunnen, in contact met hun CLB, spontaan consultatieve leerlingenbegeleiding aanvragen. Dat kan bv. tijdens een zorgoverleg/zorgcel waarbij de onderwijs- en opvoedingsbehoeften van een leerling(engroep) worden besproken of de ondersteuningsbehoeften van een leerkracht.
- ♦ Vanuit een leerlinggerichte vraag: Wanneer een leerling, ouder en/of school een vraag stelt, onthaalt en verheldert het CLB deze vraag. Van hieruit bepaalt het CLB-team welke kernactiviteit(en) het best mogelijke antwoord bieden op deze hulpvraag. Dit proces noemen we de triage binnen de vraagverheldering⁴. Soms is er enkel consultatieve leerlingenbegeleiding nodig om een vraag te beantwoorden. Soms is een andere kernactiviteit nodig om de leerling of zijn ouders te ondersteunen. Ook dan kan

---

² Proactief en preventief worden binnen de CLB-wereld vaak door elkaar gebruikt voor acties die de brede basiszorg binnen scholen mee versterken. Proactief is vooruitziend actie ondernemen om een beter resultaat te behalen dan zonder actie, bv. posters rond veiligheid in school ophangen, voor een wiskundemethode kiezen die effectief blijkt voor een diversiteit aan leerlingen. Preventief is actie ondernemen om een mogelijk probleem te voorkomen, bv. tips geven rond veiligheid bij het in gebruik nemen van een nieuwe snijmachine, met een groep kleuters die risico lopen op leermoeilijkheden extra oefenen op voorschoolse vaardigheden.

³ Zie ook 'Hoe kan je afstemmen en samenwerken met schoolnabije partners?'

⁴ Zie kernactiviteit '[onthaal en vraagverheldering](#)'

consultatieve leerlingenbegeleiding aanvullend ingezet worden om de opgedane inzichten te vertalen naar de klascontext en samen te zoeken wat de leerkracht nodig heeft.

De manier waarop de vraag binnenkomt, bepaalt mee het niveau waarop je consultatieve leerlingenbegeleiding inzet: op niveau van leerling, klas, school, scholengemeenschap of scholengroep.

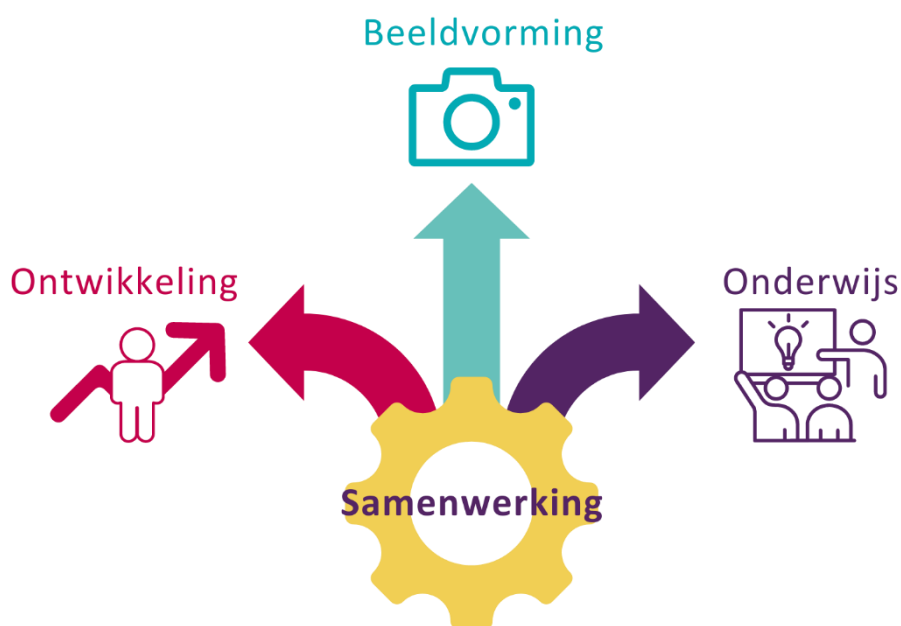
Voorbeelden van collega's:

- ✦ Uit het medisch consult wordt pestgedrag in een klasesignaleerd aan de school. Het CLB ondersteunt het schoolteam om hiermee aan de slag te gaan (vanuit signaalfunctie, niveau klas).
- ✦ Tijdens een zorgoverleg/zorgcel wordt informatie gegeven over executieve functies (vanuit een spontane vraag, niveau school).
- ✦ Een leerkracht stelt de vraag hoe hij in gesprek kan gaan met een leerling die angst heeft om fouten te maken (vanuit een leerlinggerichte vraag, niveau leerling).
- ✦ Naar aanleiding van een toenemend aantal anderstalige nieuwkomers vindt er binnen overleg met de scholengemeenschap/scholengroep een toelichting plaats waarbij wordt geïnformeerd en materialen worden aangeleverd (vanuit signaalfunctie, scholengemeenschap/scholengroep).
- ✦ Na de onderzoeksfase in een HGD-traject worden adviezen gegeven aan een leerkracht met betrekking tot een vertraagde verwerkingssnelheid van een leerling (vanuit een leerlinggerichte vraag, niveau leerling).
- ✦ Een CLB ontwikkelde een thematische koffer rond rouw naar aanleiding van verschillende vragen rond dit thema (vanuit signaalfunctie, niveau school of scholengemeenschap/scholengroep). Dit materiaal wordt vervolgens ook gebruikt naar aanleiding van een vraag over een specifieke leerling (vanuit een leerlinggerichte vraag, niveau leerling).
- ✦ Na een vraag van een leerkracht uit het buitengewoon onderwijs naar tips in een gelijkgerichte aanpak van een diversiteit aan leerlingen, werd een uiteenzetting gegeven aan het leerkrachtenteam betreffende het kaderen van gedrag in de multiproblematiek van leerlingen (vanuit een spontane vraag, niveau school).

3.2. Vanuit welke sterktes kunnen CLB-medewerkers de school consultatief versterken?

Versterken betekent niet overnemen maar verder werken op waar de school al goed in is. Vanuit de eigen professionaliteit van het CLB-team zet het subsidiair in op het ondersteunen van het schoolteam.

De basissterkte die het CLB-team inzet is **samenwerking**. Het CLB-team versterkt het schoolteam in en door samenwerking. Door in verbinding te gaan met het schoolteam, opent de CLB-medewerker mogelijkheden om samen na te denken over doelen, onderwijs- en opvoedingsbehoeften van leerlingen en de bijhorende ondersteuningsbehoeften van leerkrachten. Daarnaast kan samen gereflecteerd worden over mogelijke aanpassingen of maatregelen. Voorbeelden hiervan zijn het creëren van veiligheid en vertrouwen in gesprek, inzetten op oplossingsgericht werken of verbindend communiceren, samen verantwoordelijkheid nemen voor leerlingen, samenwerking over scholen heen stimuleren... Door de samenwerking te versterken, ondersteunt de CLB-medewerker de school ook in het samenwerken met een leerling en diens ouder(s).

Het inzetten op 'samenwerking' zorgt ervoor dat er deuren worden geopend voor dialoog en een open gesprek over waar de school tegenaan loopt. Binnen die dialoog kan het CLB-team hun sterkte rond onderwijs, ontwikkeling en beeldvorming inzetten om de school te versterken. Het CLB-team versterkt het schoolteam door:

- ✦ Kennis en vertrouwdheid met **onderwijs**. Dit zorgt ervoor dat het CLB-team de school kan versterken in het komen tot maatregelen die zijn afgestemd op de schoolcontext. Door kennis over de werkzame elementen binnen de onderwijsleersituatie en de schoolcontext, groepsprocessen en -dynamieken op school... ondersteunt het CLB-team de zoektocht naar een betere aanpak. Vanuit de vertrouwdheid met beleidsmatige processen op scholen legt het CLB-team ook mee de transfer naar de schoolvisie en het beleid op leerlingenbegeleiding en de brede basiszorg.
- ✦ Kennis over de normale **ontwikkeling** en ontwikkelingsproblemen binnen de vier begeleidingsdomeinen. Hierbij zet het CLB-team zowel in op vroegdetectie en signalering, op psycho-educatie over ontwikkelingsproblemen maar ook op ontwikkeling binnen de diversiteit aan contexten. Het CLB-team ondersteunt de school in het nadenken over ontwikkelingsbevorderende en kansenbevorderende maatregelen.
- ✦ Kennis en vaardigheden in **beeldvorming** van het functioneren van een leerling of groep leerlingen en van daaruit een aanpak te bepalen. Vanuit hun sterkte in beeldvorming

versterkt het CLB-team de school in het bio-psycho-sociaal kijken naar het functioneren van een leerling. Dit doen ze door het stellen van gerichte vragen, maar ook door samen te reflecteren over mogelijke doelen en bijhorende behoeften en door blinde vlekken van het schoolteam zichtbaar te maken.

De omschreven sterktes zijn kwaliteiten die aanwezig zijn binnen het CLB-team. Van elke CLB-medewerker wordt verwacht dat hij/zij sterk is in samenwerking. De andere drie sterktes vertrekken vanuit de aanvullende expertises van verschillende CLB-medewerkers. Om tot gepaste consultatieve leerlingenbegeleiding te komen, maakt de CLB-medewerker gebruik van de aanwezige expertise van zijn CLB-team.

3.3. Hoe zorg je samen met de school voor proactiviteit en preventie?

De proactieve en preventieve reflex introduceren en concretiseren in de samenwerking met de scholen is belangrijk. Dit vertrekt enerzijds vanuit laagdrempeligheid en beschikbaarheid voor spontane vragen en het actief betrekken van de leerkracht en zijn ondersteuningsbehoeften in het overleg. Anderzijds wordt er preventief en proactief gewerkt vanuit de beeldvorming door school en CLB (signaalfunctie) en de prioriteiten die de school wilt leggen. Vaak is proactiviteit en preventie niet hun eerste vraag. In dat geval kan je vanuit signaalfunctie wel aangeven hoe dit principe kan ingezet worden om het aantal leerlinggerichte vragen binnen verhoogde zorg en uitbreiding van zorg te verminderen. Door samen vanuit een focus te werken, kan je hier binnen consultatieve leerlingenbegeleiding gericht op inzetten en de effecten op de leerling en school evalueren. Bij de effecten is de invloed van de context niet te onderschatten. Bv. lerarentekort/-wissels, instroom van ex-OKAN-leerlingen, kansarmoede, regelgeving... Vanuit deze effecten sturen school en CLB hun acties (samen) bij.

Een project rond welbevinden kan een voorbeeld zijn waarbij school en CLB samen proactieve en preventieve acties ondernemen. Daarbij wordt vanuit een overleg met het zorgteam, directie en CLB vorm gegeven aan schoolbrede acties (zoals bv. een groepsaanbod rond veerkracht of vriendschappen). Het effect ervan wordt samen geëvalueerd (op basis van beeldvorming vanuit de school en het CLB) en acties worden bijgestuurd.

3.4. Hoe kan je inzetten op een constructieve samenwerking?

Constructieve samenwerking gaat over verbinding zoeken in communicatie tussen het CLB en het schoolteam. Verbinden kan gaan over dezelfde taal spreken maar ook over het kennen van elkaars werking (bv. de teamorganisatie van het CLB of de interne schoolwerking). Wie heeft welke rol en verantwoordelijkheid? En hoe kunnen we iedereen versterken in zijn rol? Om te komen tot versterking en verandering is het kennen van de schoolorganisatie belangrijk (cf. tempel van organisatieontwikkeling): wat is de visie van het schoolteam? Is die door iedereen gedragen? Welke structuren en systemen zijn er? In welke mate kent het schoolteam de interne werking van het CLB (visie, teamwerking, kernactiviteiten en hoe ze worden ingezet, ...)?

Tips van collega's:

- ✦ Uitklaren van wensen en verwachtingen naar elkaar toe. Onze coachende rol binnen verhoogde zorg situeren en blijven benoemen door in te zetten op verbindende vragen om hierover in gesprek te gaan⁵.
- ✦ Bouwen aan een band met je scholen zodat de drempel kleiner wordt om spontane vragen te stellen naar versterking.
- ✦ Organisatie van een netwerk zorgcoördinatoren (basisonderwijs) en leerlingenbegeleiders (secundair onderwijs) binnen de scholengroep waarbinnen verschillende partners samen nadenken over 'hoe zien wij zorg?'
- ✦ De scholengroep/scholengemeenschap voorziet aanvangsbegeleiding voor startende leerkrachten waarbij ze onder andere werken rond de pedagogisch didactische vaardigheden, het klasmanagement en de leerkrachtstijl. Op deze manier worden leerkrachten versterkt in hun handelen. Het CLB kan hierbij meewerken aan het draaiboek voor nieuwe personeelsleden door input te leveren over de werking van het CLB.
- ✦ Het schoolteam toeleiden naar het aanbod van de PBD om hun eigen beleid op leerlingenbegeleiding te versterken (bv. helpdesk en materialendatabank binnen luik leerlingenbegeleiding op GO! Navigator).

3.5. Hoe versterkt consultatieve leerlingenbegeleiding de leerkracht?

De leerkracht maakt het verschil op de klasvloer. Het is dus belangrijk om het eigenaarschap en de handelingsbekwaamheid van de leerkracht te versterken. Bij de definiëring van de taken en rollen van de verschillende actoren die betrokken zijn in de leerlingenbegeleiding op school, passen we vanzelfsprekend het **zorgcontinuüm** toe. Het versterken van de handelingsbekwaamheid van de leerkracht is een zaak van de hele schoolorganisatie. De **eerste verantwoordelijke inzake deze versterking is de zorgcoördinator, de leerlingenbegeleider (of in het buitengewoon onderwijs de orthopedagoog, psycholoog, ...) of een andere schoolinterne actor**. Consultatieve leerlingenbegeleiding door het CLB is in die zin dus steeds subsidiair ten aanzien van de schoolinterne werking. Leerkrachten zelf laten aansluiten bij overleg, zorgt voor meer en een groter effect van de consultatieve leerlingenbegeleiding op de klasvloer. Het is echter steeds de bedoeling om in die leerkrachtgerichte acties het zorgteam te versterken zodat hij/zij deze rol ook kan opnemen.

Tips van collega's:

- ✦ Het concretiseren van de vraagstelling in positieve aspecten en in voorbeelden: vragen wat wel/niet werkt en wat het effect daarvan is (wat heb je geprobeerd? Hoe lang heb je dat geprobeerd? In welke situatie werkt het? Wanneer werkt het niet? Wat zou de oorzaak kunnen zijn waarom het al dan niet werkt).
- ✦ Gebruik maken van oplossingsgerichte vragen, zoals: 'Wat heb jij nodig?' en 'Wat is het volgende stapje op de schaal?'⁶.

---

⁵ Zie methodieken binnen consultatieve leerlingenbegeleiding (onder constructie binnen PLG).

⁶ Zie Van Dam, C. (2022). *De oplossingsgerichte coach*. (derde editie). Berchem: Intersentia; Cauffman, L. (2022). *Oplossingsgericht werken voor de klas*. Huizen: Pica en materialen rond oplossingsgericht werken en methodieken binnen consultatieve leerlingenbegeleiding.

- ♦ Samen in overleg gaan met leerkracht en zorgcoördinator/leerlingenbegeleider/orthopedagoog/ psycholoog/sociale dienst/...
- ♦ Haal inspiratie uit de kijkwijzer vraagverhelderingsfiche school.

Consultatieve leerlingenbegeleiding als kernactiviteit kan gelijktijdig, aansluitend en/of complementair met de vraaggestuurde of leerlinggebonden kernactiviteiten worden ingezet. Vanuit de verschillende kernactiviteiten kan steeds de **consultatieve reflex** gemaakt worden naar wat de schoolinterne actor nodig heeft om de leerling verder te ondersteunen en hoe de brede basiszorg en verhoogde zorg op school verder kunnen worden versterkt⁷.

Tips van collega's:

- ♦ Maak samen met de school de vertaalslag van adviezen voor een individuele leerling (bv. vanuit draaischijffunctie en HGD) naar actiepunten voor het versterken van de zorg op school, indien deze ook voor een brede groep leerlingen een meerwaarde kunnen zijn.
- ♦ In elk gesprek dat gevoerd wordt met een schoolinterne actor kan de consultatieve reflex gemaakt worden. Het kan al starten bij het onthaal aan de hand van de vraagstelling.

3.6. Hoe kan je afstemmen en samenwerken met schoolnabije partners?

Afstemming en overleg tussen de school en de verschillende betrokken partners is essentieel. Dit vinden we ook terug in het referentiekader voor CLB-kwaliteit. De deelrubriek 'samenwerken met partners' stelt dat het CLB en de PBD van de scholen samenwerken en met elkaar afstemmen in functie van de ondersteuning van het schoolteam. Vanuit signaalfunctie brengt het CLB mogelijke ondersteuningsnoden van de school mee in kaart. Door samen met school en PBD prioriteiten en acties te bepalen, kan in de samenwerkingsafspraken opgenomen worden hoe er wordt afgestemd en samengewerkt. Bij uitbreiding kunnen ook het LSC, NAFT en de scholengroep/scholengemeenschap hiertoe bijdragen. Essentieel is samenwerking en gelijkgestemde doelen van alle actoren, ieder met zijn eigen expertise.

De school en alle schoolnabije partners werken samen aan de **beeldvorming** van de leerlingenbegeleiding op school. Vanuit deze beeldvorming kan het CLB aandachtspunten meenemen binnen de consultatieve leerlingenbegeleiding. Consultatieve leerlingenbegeleiding door het CLB vindt dus plaats door de versterking van het handelen van het schoolteam maar kan een aanleiding vinden via **verschillende niveaus**: de leerling, de klas, de school, de scholengemeenschap en de scholengroep.

Voorbeelden van consultatieve leerlingenbegeleiding op niveau van school, scholengemeenschap of -groep:

- ♦ De signaalfunctie biedt beeldvorming en knipperlichten van wat er leeft binnen de begeleidende scholen van het CLB. Als bv. blijkt dat er veel vragen komen over tucht- en ordemaatregelen, kan er in overleg een aanbod op maat worden samengesteld dat wordt aangeboden aan al het onderwijzend en ondersteunend personeel van de scholengroep. Waar de PBD en het CLB een meerwaarde kunnen bieden, kunnen ze hier doelgericht bij ondersteunen.

---

⁷ Zie ook '[visie op leerlingenbegeleiding](#)'

- ♦ Een prioriteit van de scholengroep, bv. de ongekwalificeerde uitstroom doen dalen, kan ook een accent worden binnen de consultatieve leerlingenbegeleiding van het CLB. School en CLB maken afspraken om dit item gericht te bespreken tijdens het zorgoverleg.
- ♦ De scholengemeenschap organiseert zorgnetwerken waarbij zorgcoördinatoren, leerlingenbegeleiders en/of paramedici structureel samenkomen om te werken aan uitdagingen waarmee ze binnen hun scholen geconfronteerd worden. Op die manier worden ook zij versterkt in hun handelen. In sommige situaties of thema's kan er vanuit het CLB op aangesloten worden (bv. suïcidepreventie, gezondheidsbeleid, radicalisering...).
- ♦ De samenwerkingsafspraken met het CLB en het LSC worden samen gemaakt. Het LSC ondersteunt mee om acties proactief te formuleren. Ook signalen die het LSC opvangt binnen hun ondersteuning, kunnen mee vormgeven aan de geplande acties.

3.7. Hoe maak je de verbinding naar signaalfunctie en schoolbeleid?

De samenwerkingsafspraken tussen de school en het CLB bieden een cruciale tool om consultatieve leerlingenbegeleiding te concretiseren in verwachtingen en acties. De datagestuurde werking van het CLB richt zich vanuit consultatieve leerlingenbegeleiding op het klasniveau, een groepje van leerlingen of een individuele leerling. Vanuit signaalfunctie is dit op het niveau van de school en het schoolbeleid. Op basis van beeldvorming op niveau van de school en het CLB worden acties op maat voorgesteld en schoolspecifieke afspraken gemaakt. Schoolexterne partners (zoals bv. PBD, LSC, NAFT...) kunnen ook cruciale beeldvorming aanreiken.

Tips van collega's:

- ♦ Regelmatige afstemming tussen het CLB-team en het schoolbeleid vanuit de kernactiviteit signaalfunctie biedt richting aan de consultatieve leerlingenbegeleiding.
- ♦ Inzicht verwerven en versterken in hoe scholen hun leerlingenbegeleiding (doelgericht en planmatig) inzetten:
  - Zijn de hulpvragen helder en doelgericht geformuleerd?
  - Welke stappen binnen het beleid op leerlingenbegeleiding zijn reeds ondernomen ter versterking van de leerkracht(en)?
  - Hoe is de brede basiszorg en verhoogde zorg van de scholen uitgewerkt? Wat doet de school voor alle leerlingen binnen brede basiszorg? Wat doet de school voor leerlingen binnen verhoogde zorg? Wanneer stelt het schoolteam een vraag aan het CLB?
- ♦ Vragen kunnen over de scholen heen gebundeld worden om consultatieve leerlingenbegeleiding schooloverstijgend of op niveau van de scholengroep in te zetten. De acties vertrekken vanuit het werkingsprincipe subsidiariteit. Er wordt ook optimaal gebruik gemaakt van ontwikkelde materialen en aangeboden vormingen vanuit de PBD (helpdesk, materialen, vorming, PLG, VT, makelaarsfunctie). Mogelijk is er ook een link op scholengroepniveau met de PBD.
- ♦ De PBD ontwikkelt materialen, deelt deze met de scholen om doelgericht en planmatig te werken en versterkt zo de scholen, bv. HGW-GO!-cyclus (zie GO! navigator)

3.8. Wat is de relatie tussen consultatieve leerlingenbegeleiding en signaalfunctie?

Signaalfunctie en consultatieve leerlingenbegeleiding worden beiden ingezet ter ondersteuning en stimulering van een positief leer- en opvoedingsklimaat op school. Consultatieve leerlingenbegeleiding kan tot stand komen nadat de signaalfunctie wordt ingezet en omgekeerd.

Goede beeldvorming van de leerlingenbegeleiding van een school omvat het weldoordacht verzamelen, selecteren en analyseren van datgene wat wij als CLB vanuit de samenwerking met de school kunnen weten. Maar ook van wat binnen de grenzen van ons perspectief en onze eigen werking ligt. Op basis van beeldvorming op niveau van de school en het CLB worden maatgerichte acties en schoolspecifieke afspraken gemaakt.

Door een goede registratie van consultatieve leerlingenbegeleiding (acties en effecten op niveau van een individuele leerling, een groep leerlingen of een klas) kan het CLB binnen de signaalfunctie een terugkoppeling geven op het niveau van de school en het schoolbeleid. Indien een bepaald doel inzake consultatieve leerlingenbegeleiding niet is bereikt, ondersteunt de signaalfunctie door hypotheseverbreding of de achterliggende vraag te concretiseren.

3.9. Hoe maak je de verbinding naar het eigen CLB-beleid?

Om consultatieve leerlingenbegeleiding concreet vorm te geven is aansturing vanuit het CLB-beleid vereist. Samen met de betrokken actoren wordt de inzet van consultatieve leerlingenbegeleiding opgevolgd en bijgestuurd. De registratie van consultatieve leerlingenbegeleiding maakt het effect van het CLB op de schoolinterne actor zichtbaar via bv. het stellen van korte en langetermijndoelen. Het biedt de mogelijkheid tot evalueren en bijsturen en zet ook aan tot centrumeigen professionalisering. Bv. vaak voorkomende vragen binnen consultatieve leerlingenbegeleiding kunnen tijdens een centrumeigen intervisie worden gedeeld om te leren van en met elkaar en zo eigen expertise (methodieken, inhoudelijke kennis) te delen en te vergroten.

4. Addendum regelgeving en kwaliteitseisen

4.1. Decreet leerlingenbegeleiding – decreet BaO – Codex SO

In het [decreet leerlingenbegeleiding](#) wordt de kernactiviteit consultatieve leerlingenbegeleiding gedefinieerd als: *‘het centrum biedt versterking aan de school bij problemen van individuele leerlingen of groepen van leerlingen’*. (art. 2)

Daarnaast worden ook volgende zaken omtrent consultatieve leerlingenbegeleiding decretaal bepaald:

- ✦ ‘Ter versterking van de verhoogde zorg van de school zet het centrum de kernactiviteit consultatieve leerlingenbegeleiding in.’ ([art. 5 in decr. leerlingenbegeleiding](#))
- ✦ ‘In de fase van de verhoogde zorg kan de school consultatieve leerlingenbegeleiding vragen aan het CLB of wordt dit door het CLB aangeboden waar het dat nodig acht.’ ([art. 47 quater in decr. BaO](#); [art. 123/22 & 23 in Codex SO](#))
- ✦ ‘Voor schoolondersteuning zoekt de school externe ondersteuning bij de pedagogische begeleidingsdienst of een andere externe dienst.’ ([art. 123/22 & 23 in Codex SO](#))

‘Leerlingen en ouders kunnen zich niet verzetten tegen consultatieve leerlingenbegeleiding.’ ([art. 9 in decr. leerlingenbegeleiding](#))

4.2. Referentiekader CLB-kwaliteit

Ook het [referentiekader CLB-kwaliteit](#) (RclbK) omschrijft consultatieve leerlingenbegeleiding, en dit zowel binnen de cirkel ‘bijdragen tot de ontwikkeling van de lerende’ als binnen de cirkel ‘resultaten en effecten’.

Bijdragen tot de ontwikkeling van de lerende

- **Kwaliteitsvol begeleiden > KB3:** Het CLB werkt op de vier begeleidingsdomeinen (leren en studeren, onderwijsloopbaan, psychisch en sociaal functioneren en preventieve gezondheidszorg).

Het CLB onthaalt zorgvragen van de lerenden en staat op de vier begeleidingsdomeinen in voor de individuele begeleiding van de lerenden. Daarnaast zet het centrum via de signaalfunctie en de consultatieve leerlingenbegeleiding in op het versterken van de leerlingenbegeleiding op school. Preventie, samenwerken en complementair werken met de interne leerlingenbegeleiders op de school en de pedagogische begeleidingsdienst van de school (PBD) zijn hierbij essentiële uitgangspunten. Het CLB neemt ook zijn opdrachten op het vlak van leerplichtopvolging, systematische contacten, vaccinaties en maatregelen om besmettelijke ziekten te voorkomen op.

- **Adviseren schoolteam > A2:** Het CLB adviseert het schoolteam in de verhoogde zorg door in te zetten op de kernactiviteit consultatieve leerlingenbegeleiding.

In de verhoogde zorg adviseert het CLB het schoolteam via consultatieve leerlingenbegeleiding. Het advies is gericht op een planmatige en systematische aanpak van individuele lerenden met specifieke onderwijs- en opvoedingsbehoeften of van lerenden met gelijkaardige zorgbehoeften. Op die manier versterkt het CLB de leraren en de leerlingenbegeleiders in het plannen, uitvoeren en evalueren van passende maatregelen voor alle betrokkenen.

Resultaten en effecten > R2: Het CLB bereikt resultaten op het vlak van de schoolgerichte werking ten aanzien van leerlingenbegeleiding.

Door in te zetten op de signaalfunctie en de consultatieve leerlingenbegeleiding versterkt het CLB de leerlingenbegeleiding van de school op de vier begeleidingsdomeinen. Op die manier verhoogt het centrum het welbevinden van de lerenden. Dit draagt bij tot een tijdige en adequate toeleiding van zorgvragen door de school aan het centrum.

4.3. Toezichtskader inspectie

[Het toezichtskader van de inspectie met de ontwikkelingsschalen](#)⁸ geeft richting aan de kernactiviteit consultatieve leerlingenbegeleiding. De schalen ‘beeldvorming’, ‘signaalfunctie’, ‘consultatieve leerlingenbegeleiding’ en ‘samenwerking met de scholen’ zijn verweven met elkaar en relevant:

---

⁸ We nemen de ontwikkelingsschalen op zoals opgemaakt bij het finaliseren van deze tekst. Volg de link om na te gaan of dit nog effectief de meest actuele versie is.

V1. Beeldvorming

BENEDEN DE VERWACHTING	BENADERT DE VERWACHTING	VOLGENS DE VERWACHTING	OVERSTUIGT DE VERWACHTING
De medewerkers kennen de context en de leerlingenpopulatie van de scholen die zij begeleiden. Hun zicht op de mogelijkheden en ondersteuningsnaden van het schoolteam binnen de vier begeleidingsdomeinen is weinig accuraat. De verzamelde gegevens zijn niet actueel, overzichtelijk en toegankelijk en daardoor worden ze nauwelijks ingezet om de leerlingenbegeleiding te versterken, op maat van de leerlingen en het schoolteam.	De medewerkers kennen deels de context en de leerlingenpopulatie van de scholen die zij begeleiden. Ze hebben doorgaans een globaal zicht op de mogelijkheden en ondersteuningsnaden van het schoolteam binnen de vier begeleidingsdomeinen. De beeldvorming is niet altijd breed, accuraat, actueel, overzichtelijk of toegankelijk. Daardoor laten de medewerkers nog kansen liggen om de leerlingenbegeleiding te versterken, op maat van de leerlingen en het schoolteam.	De medewerkers kennen de context en de leerlingenpopulatie van de scholen die zij begeleiden. Ze hebben een duidelijk zicht op de mogelijkheden en ondersteuningsnaden van het schoolteam binnen de vier begeleidingsdomeinen. De verzamelde gegevens zijn accuraat, actueel, overzichtelijk en toegankelijk. Die beeldvorming is relevant voor de medewerkers om te bepalen hoe ze de leerlingenbegeleiding kunnen versterken, op maat van de leerlingen en het schoolteam.	De medewerkers kennen de context en de leerlingenpopulatie van de scholen die zij begeleiden. Ze hebben een duidelijk zicht op de mogelijkheden en ondersteuningsnaden van het schoolteam binnen de vier begeleidingsdomeinen. De verzamelde gegevens zijn accuraat, actueel, overzichtelijk en toegankelijk. Die beeldvorming is relevant voor de medewerkers om te bepalen hoe ze de leerlingenbegeleiding kunnen versterken, op maat van de leerlingen en het schoolteam. De beeldvorming met het oog op het versterken van het schoolteam op het vlak van leerlingenbegeleiding, is een voorbeeld van goede praktijk.

V2. Signaalfunctie

BENEDEN DE VERWACHTING	BENADERT DE VERWACHTING	VOLGENS DE VERWACHTING	OVERSTUIGT DE VERWACHTING
De medewerkers signaleren weinig tot geen noden aan de school met betrekking tot de schoolpopulatie of knelpunten in de leerlingenbegeleiding. Ze baseren zich hiervoor nauwelijks op data of herhaalde individuele zorgvragen. Daardoor versterken de medewerkers onvoldoende de brede basiszorg.	De medewerkers signaleren noden aan de school met betrekking tot de schoolpopulatie of knelpunten in de leerlingenbegeleiding, maar doen dat weinig consequent en doelgericht. Ze baseren zich hiervoor in mindere mate op data of herhaalde individuele zorgvragen. Daardoor laten de medewerkers kansen liggen om de brede basiszorg te versterken.	De medewerkers signaleren aan de school consequent en doelgericht noden met betrekking tot de schoolpopulatie of knelpunten in de leerlingenbegeleiding. Ze baseren zich daarvoor op data of herhaalde individuele zorgvragen. Daardoor versterken de medewerkers consequent de brede basiszorg.	De medewerkers signaleren aan de school consequent en doelgericht noden met betrekking tot de schoolpopulatie of knelpunten in de leerlingenbegeleiding. Ze baseren zich daarvoor op data of herhaalde individuele zorgvragen. Daardoor versterken de medewerkers consequent de brede basiszorg. De wijze waarop de medewerkers de signaalfunctie opnemen, is een voorbeeld van goede praktijk.

V3. Consultatieve leerlingenbegeleiding

BENEDEN DE VERWACHTING	BENADERT DE VERWACHTING	VOLGENS DE VERWACHTING	OVERSTUIGT DE VERWACHTING
De medewerkers ondersteunen het schoolteam weinig bij de aanpak van problemen bij individuele leerlingen of een groep van leerlingen. De medewerkers nemen de consultatieve leerlingenbegeleiding nauwelijks op naar aanleiding van een vraag van de school of op eigen initiatief bij terugkerende problemen met leerlingen. Ze versterken de leraren hierdoor nauwelijks bij de invulling en uitvoering van de verhoogde zorg op de vier begeleidingsdomeinen.	De medewerkers ondersteunen in beperkte mate het schoolteam bij de aanpak van problemen bij individuele leerlingen of een groep van leerlingen. Ze nemen de consultatieve leerlingenbegeleiding weinig systematisch op naar aanleiding van een vraag van de school of op eigen initiatief bij terugkerende problemen met leerlingen. Daardoor laten de medewerkers nog kansen liggen om de leraren bij de invulling en uitvoering van de verhoogde zorg op de vier begeleidingsdomeinen te versterken.	De medewerkers ondersteunen het schoolteam bij de aanpak van problemen bij individuele leerlingen of bij een groep van leerlingen. Ze nemen de consultatieve leerlingenbegeleiding systematisch op naar aanleiding van een vraag van de school en op eigen initiatief bij terugkerende problemen met leerlingen. Daardoor versterken de medewerkers consequent de leraren bij de invulling en uitvoering van de verhoogde zorg op de vier begeleidingsdomeinen.	De medewerkers ondersteunen het schoolteam bij de aanpak van problemen bij individuele leerlingen of bij een groep van leerlingen. Ze nemen de consultatieve leerlingenbegeleiding systematisch op naar aanleiding van een vraag van de school en op eigen initiatief bij terugkerende problemen met leerlingen. Daardoor versterken de medewerkers consequent de leraren bij de invulling en uitvoering van de verhoogde zorg op de vier begeleidingsdomeinen. De wijze waarop de medewerkers de consultatieve leerlingenbegeleiding opnemen, is een voorbeeld van goede praktijk.

Consultatieve leerlingenbegeleiding versterkt het planmatig en doelgericht samenwerken tussen school en CLB in de leerlingenbegeleiding op de vier begeleidingsdomeinen. De ontwikkelingsschaal 'samenwerking met scholen' neemt dit op.

S1. Samenwerking met scholen

BENEDEN DE VERWACHTING	BENADERT DE VERWACHTING	VOLGENS DE VERWACHTING	OVERSTUIGT DE VERWACHTING
Het centrum werkt weinig of niet planmatig en doelgericht samen met de scholen. Het vertrekt voor de samenwerking nauwelijks vanuit een onderbouwd zicht op de leerlingenpopulatie en frequent voorkomende zorgvragen. Het centrum zet weinig in op schoolspecifieke afspraken en maatgerichte acties. Het evalueert zelden de samenwerking met de scholen, gaat onvoldoende de te bereiken effecten na en stuurt de samenwerking weinig bij. Medewerkers krijgen nauwelijks ondersteuning voor het doelmatig versterken van het schoolteam en de individuele leerlingenbegeleiding.	Het centrum werkt samen met de scholen, maar laat nog kansen liggen op het vlak van doelgerichtheid en planmatigheid. Het vertrekt voor de samenwerking in beperkte mate vanuit een onderbouwd zicht op de leerlingenpopulatie en frequent voorkomende zorgvragen. Het centrum zet in beperkte mate in op schoolspecifieke afspraken en maatgerichte acties. Het evalueert de samenwerking met de scholen, maar gaat de te bereiken effecten nog niet systematisch na en stuurt de samenwerking in beperkte mate doelgericht bij. Medewerkers krijgen deels ondersteuning voor het doelmatig versterken van het schoolteam en de individuele leerlingenbegeleiding.	Het centrum werkt doelgericht en planmatig samen met de scholen. Het vertrekt voor de samenwerking vanuit een onderbouwd zicht op de leerlingenpopulatie en frequent voorkomende zorgvragen. Op basis daarvan zet het centrum in op schoolspecifieke afspraken en maatgerichte acties. Het evalueert de samenwerking met de scholen systematisch en stuurt de samenwerking doelgericht bij. Medewerkers krijgen ondersteuning voor het doelmatig versterken van het schoolteam en de individuele leerlingenbegeleiding.	Het centrum werkt doelgericht en planmatig samen met de scholen. Het vertrekt voor de samenwerking vanuit een onderbouwd zicht op de leerlingenpopulatie en frequent voorkomende zorgvragen. Op basis daarvan zet het centrum in op schoolspecifieke afspraken en maatgerichte acties. Het evalueert de samenwerking met de scholen systematisch en stuurt de samenwerking doelgericht bij. Medewerkers krijgen ondersteuning voor het doelmatig versterken van het schoolteam en de individuele leerlingenbegeleiding. De wijze waarop het centrum op gestructureerde basis met de scholen samenwerkt, is een voorbeeld van goede praktijk.